

Związek między miarą łukową a stopniową

- Wprowadzenie
- Przeczytaj
- Infografika
- Sprawdź się
- Dla nauczyciela

Źródło: Torsten Muller, dostępny w internecie: www.unsplash.com.

Jak przyporządkować kątowni liczbę? Wystarczy naszkicować okrąg jednostkowy, umieścić wierzchołek kąta w środku okręgu i obserwować, jaka jest długość łuku okręgu wyciętego przez ten kąt, w zależności od zmieniającego się promienia. Taka zależność pozwala na zdefiniowanie miary łukowej kąta. W trakcie lekcji poznamy, jaki związek ma miara łukowa kąta z miarą stopniową.

Twoje cele

- Poznasz pojęcie miary łukowej kąta.
- Poznasz sposoby zamiany miary łukowej kąta na stopniową i odwrotnie.
- Zastosujesz podane zależności w rozwiązywaniu problemów matematycznych.

Przeczytaj

Miara łukowa kąta, zgodna z układem SI, jest najczęściej stosowaną miarą kąta w fizyce i większości nauk technicznych.

Już wiesz

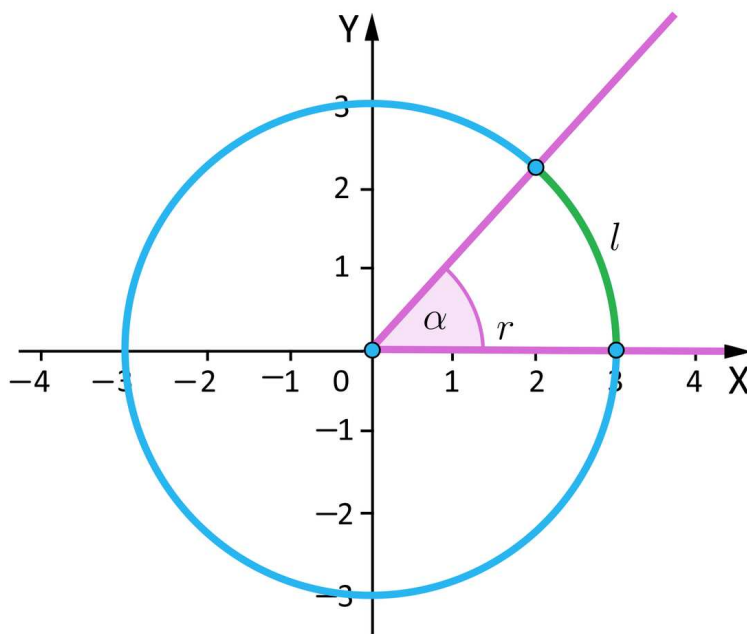
Długość łuku w okręgu o promieniu r i kącie rozwarcia α obliczamy ze wzoru

$$l = \frac{\alpha}{360^\circ} \cdot 2\pi r.$$

Definicja: Miara łukowa kąta

Miara łukowa kąta α nazywamy stosunek długości łuku l do długości promienia r , zatem

$$\alpha = \frac{l}{r}.$$

Ważne!

Miara łukowa kąta nie zależy od długości promienia, ponieważ długość łuku jest proporcjonalna do długości promienia.

Jednostką miary łukowej jest **radian** (w skrócie zapisujemy: rad). Oznaczenie rad będziemy pomijać.

Miarę kąta podajemy również w **stopniach**.

Jeżeli kąt pełny podzielimy na 360 równych części, to otrzymamy miarę kąta jednostkowego w mierze stopniowej, którą nazywamy stopniem, co zapisujemy jako 1° .

Ważne!

Miara stopniowa kąta opiera się na systemie sześćdziesiątkowym ($1^\circ = 60'$), zaś miara łukowa kąta opiera się na systemie dziesiętnym.

Przykład 1

Miary łukowe podanych kątów wynoszą:

$$90^\circ = \frac{\pi}{2},$$

$$45^\circ = \frac{\pi}{4},$$

$$30^\circ = \frac{\pi}{6},$$

$$360^\circ = 2\pi.$$

Ważne!

Związek między miarą stopniową, a łukową kąta wyznacza zależność: $180^\circ = \pi \text{ rad.}$

Jeżeli przez r oznaczymy miarę łukową kąta w radianach, zaś α jako miarę kąta wyznaczoną w stopniach, to:

- przy zamianie miary stopniowej na łukową zastosujemy wzór: $r = \frac{\alpha}{180^\circ} \cdot \pi$,
- przy zamianie miary łukowej na stopniową zastosujemy wzór: $\alpha = \frac{180^\circ}{\pi} \cdot r$.

Przykład 2

Zamienimy kąt o mierze 225° na miarę łukową.

$$\text{Mamy zatem: } 225^\circ = \frac{225^\circ}{180^\circ} \pi = \frac{5}{4} \pi.$$

Przykład 3

Zamienimy kąt o mierze $\frac{7}{8}\pi$ na miarę stopniową.

$$\text{Wykorzystując wzór na zamianę, otrzymujemy: } \frac{7}{8}\pi = \frac{7}{8}\pi \cdot \frac{180^\circ}{\pi} = 157,5^\circ.$$

Ważne!

Miarę łukową możemy zamienić na stopniową i odwrotnie bez użycia wzorów, za pomocą proporcji.

Przykład 4

Przedstawimy kąt 315° w radianach.

Układamy proporcję:

$$315^\circ - x$$

$$180^\circ - \pi$$

Z proporcji otrzymujemy, że $x = \frac{315^\circ \cdot \pi}{180^\circ} = \frac{7}{4}\pi$.

Przykład 5

Miary dwóch kątów w trójkącie wynoszą $\frac{\pi}{12}$ i $\frac{\pi}{15}$. Wyznamy miarę trzeciego kąta, wynik podamy w stopniach.

Wiadomo, że suma miar kątów wewnętrznych w dowolnym trójkącie wynosi $180^\circ = \pi$.

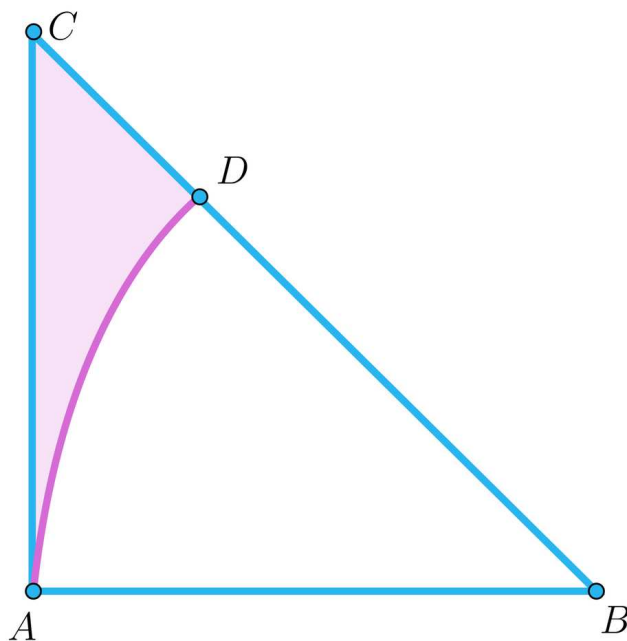
Zatem trzeci kąt ma miarę $\pi - \left(\frac{\pi}{12} + \frac{\pi}{15}\right) = \frac{51}{60}\pi$.

Po zamianie miary łukowej na stopniową otrzymujemy:

$$\frac{51}{60}\pi = 153^\circ.$$

Przykład 6

Podamy w radianach i stopniach miary kątów w trójkącie prostokątnym ABC , jeżeli długość łuku AD wynosi $\frac{4}{9}\pi$, a bok AB ma długość 2.

Oznaczmy α jako miarę kąta ABC .

Do wyznaczenia miary kąta wykorzystamy wzór na długość łuku $l = \frac{\alpha}{360^\circ} \cdot 2\pi r$.

Podstawiamy dane $l = \frac{4}{9}\pi$ oraz $r = 2$ i otrzymujemy równanie:

$$\frac{4}{9}\pi = \frac{\alpha}{360^\circ} \cdot 2\pi \cdot 2.$$

Zatem $\alpha = 40^\circ$.

Miary kątów w stopniach i radianach w tym trójkącie wynoszą odpowiednio:

$$40^\circ = \frac{2}{9}\pi,$$

$$50^\circ = \frac{5}{18}\pi,$$

$$90^\circ = \frac{1}{2}\pi.$$

Słownik

miara łukowa kąta

stosunek długości łuku do długości promienia

radian

jednostka miary łukowej kąta

Infografika

Polecenie 1

Zapoznaj się z infografiką, a następnie wykonaj polecenie.

Polecenie 2

Zapisz podane kąty:

a) w stopniach: $\frac{5}{12}\pi$, $\frac{3}{5}\pi$, $\frac{11}{18}\pi$,

b) w radianach: 144° , 160° , 84° .

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Ćwiczenie 2

Ćwiczenie 3

Ćwiczenie 4

Ćwiczenie 5

Ćwiczenie 6

Ćwiczenie 7

Ćwiczenie 8

Dla nauczyciela

Autor: Tomasz Wójtowicz

Przedmiot: Matematyka

Temat: Związek między miarą łukową a stopniową

Grupa docelowa:

III etap edukacyjny, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres rozszerzony

Podstawa programowa:

Treści nauczania – wymagania szczegółowe:

VII. Trygonometria. Zakres podstawowy. Uczeń:

Zakres rozszerzony 1) stosuje miarę łukową, zamienia miarę łukową kąta na stopniową i odwrotnie;

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji
- kompetencje matematyczne oraz kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii
- kompetencje cyfrowe
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się

Cele operacyjne:

Uczeń:

- definiuje miarę łukową i miarę stopniową kąta,
- wyznacza miary kątów zapisanych w stopniach i w radianach,
- zamienia miarę łukową kąta na miarę stopniową i odwrotnie.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- odwrócona klasa;
- metoda przypadków;
- dyskusja.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg lekcji

Przed lekcją:

1. Nauczyciel prosi uczniów o zapoznanie się z zagadnieniami, które będą poruszane podczas lekcji.

Faza wstępna:

1. Nauczyciel prezentuje temat: „Związek między miarą łukową a stopniową” oraz cele zajęć, omawiając lub ustalając razem z uczniami kryteria sukcesu.

Faza realizacyjna:

1. Nauczyciel dzieli uczniów na 4-osobowe grupy. Uczniowie w grupach zapoznają się z informacjami w sekcji „Przeczytaj”. Analizują przedstawione przykłady i notują pytania. Następnie przedstawiają pytania na forum klasy. Odpowiadają na nie uczniowie z innych grup. Nauczyciel wyjaśnia ewentualne wątpliwości.
2. Uczniowie wykonują indywidualnie ćwiczenie nr 1-2, a następnie wybrany uczeń omawia ich wykonanie na forum krok po kroku.
3. W następnym kroku uczniowie wykonują w grupach ćwiczenia numer 3, 4 i 5. Następnie wybrana grupa prezentuje swoje rozwiązania. Nauczyciel w razie potrzeby uzupełnia informacje.
4. Uczniowie indywidualnie wykonują kolejne ćwiczenia nr 6 i 7 z sekcji „Sprawdź się”.

Faza podsumowująca:

1. Omówienie ewentualnych problemów z rozwiązaniem ćwiczeń z sekcji „Sprawdź się”.

Praca domowa:

1. Uczniowie opracowują FAQ (minimum 3 pytania i odpowiedzi prezentujące przykład i rozwiązanie) do tematu lekcji („Związek między miarą łukową a stopniową”).

Materiały pomocnicze:

- [Kąty i ich rodzaje](#)

Wskazówki metodyczne:

- Nauczyciel może wykorzystać medium w sekcji „Infografika” do pracy przed lekcją. Uczniowie zapoznają się z jego treścią i przygotowują do pracy na zajęciach w ten sposób, żeby móc samodzielnie rozwiązać zadania w temacie „Związek między miarą łukową a stopniową”.